

Bölüm 15

ÖĞRETMENLİK EĞİTİMİ VEREN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA ÖĞRETİM ELEMANI YETİŞTİRME “MODELLEME VE EĞİLİMLER”^{1*}

Feti ÇELİK²

Giriş

Eğitim, insanlık tarihi ile birlikte uzun bir geçmişe sahiptir. Ancak bu yaşama içindeki birlikteliğin gittikçe karmaşıklaşan sosyal dokusu, üretilen bilgi ve kazanılan deneyimlerle çok yönlü bir ilişkiler ağına dönüşmüş durumdadır. Sosyal yapılaşmadaki hızlı değişimler kişiler arası bu ilişkileri düzenlemede eğitime yeni tür sorumluluklar yüklemiştir. Toplumların ilerlemeleri, gelişmeleri, modernize olmaları ve bilgi toplumu idealine ulaşabilmelerinin tek şartı eğitimidir. Eğitim sisteminin en önemli ögesi ise öğretmendir. Öğretmenin niteliği ile eğitimin niteliği arasında güçlü bir ilişki vardır. Öğretmenin eğitimi; gerekli davranış, yetenek ve bilgi ile donatılmış yeni bir toplumun oluşturulmasına yönelik her eğitim sisteminin en önemli ve asıl parçasını oluşturmaktadır. Bu nedenle (Avşar, 2007)’a göre öğretmenlerin mesleki yeterlikleri, davranışları, değerleri, dünya görüşleri ve sosyal eğilimleri, öğrencilerin ve buldukları toplumun davranış ve bilgilerini etkilemektedir.

“Günümüzde eğitimi bir sosyal sistem olarak gören bilim adamları, bu sistemin üç temel ögesinin öğrenci, öğretmen ve eğitim programları olduğunu kabul etmektedirler (Karagözoğlu, 1987: 34). Eğitim örgütlerinin hedeflerine ulaşmada bu üç temel ögenin uyumlu bir bütünlük içinde işlevlerini yerine getirmeleri, önceliği olan bir zorunluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylesi bir sosyal yapının öğeleri arasındaki ilişkilerin önemi içinde Kavcar (1987)’a göre “öğretmen” ögesi, kuşkusuz, diğer öğeleri daha fazla etkileme gücüne sahip stratejik bir nitelik göstermektedir. “Çünkü bir eğitim sisteminin üreteceği hizmet, elbette o hizmeti işletecek personelin niteliğinin üzerinde gerçekleşmeyecektir”. Öğretmen yetiştirme tüm dünyada son derece canlı ve sürekli gündemde olan bir konudur (Çankaya, 2007). Bu bağlamda, bir toplumun temel dokusu sayılan insanını yetiştirerek, o toplumun geleceğini belirlemede en önemli görev kuşkusuz öğretmenlere düşmektedir. Türk eğitim sistemi içinde öğretmen yetiştirme konusu ise, yaklaşık 170 yılı aşan sürede başta devlet adamlarının, politikacıların, her kademedeki eğitimcilerin ve düşünen her Türk insanının temel sorunlarından birisi olagelmıştır.

Türk eğitim sisteminde, öğretmen yetiştirme sürecinin başlangıcından bugünkü

^{1*} Bu çalışma Feti Çelik’in “Öğretmenlik Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Öğretim Elemanı Yetiştirme Modeli” isimli tezden türetilmiştir.

²(Dr. Öğretim Üyesi); Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye. E-mail: fcelik@mehmetakif.edu.tr

4. Eğitim bilimleri alanında, lisans üstü öğretime girişte, 'öğretmenliğe istekli ve bu alanda yetenekli olma' görüşü bir ölçü olarak düşünülmemelidir. Bunun yanısıra lisans üstü öğretimin uygulanmasından doğan hayli önemsenecek boyutlarda yetersizlikler vardır. Eğitim-öğretim kuramlarına göre farklılık gösteren bu yetersizliklerin bir ölçüde giderilebilmesi için lisans üstü eğitim enstitüleri mali kaynaklar açısından güçlendirilmeli, eğitim fakültelerinde görevli olan öğretim üyelerinin bilimsel yayınlar ve araştırmalar yoluyla lisans üstü öğretim programlarına daha fazla katkı yapmaları için gerekli destek sağlanmalı, özendiriciler konulmalıdır.

Lisans üstü öğretim programlarında bütünleyici ve bir örnekliliği sağlamaya dönük bu ve benzeri kararlar ile bir lisans üstü öğretim politikası oluşturulmalıdır. Böylesi bir anlayış ve birikimin eğitim bilimleri enstitüleri arasındaki etkileşim ve koordinasyonu ile kaynakların ve olanakların dengeli dağıtımını da gerekli kılacaktır. Ancak, eğitim fakülteleri ve dolayısıyla eğitim sistemine kazandırılacak elemanların akademik çalışmalarında önerilen boyutlarda işlevsel bir rolü üstlenecek olan Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün temel yapısını ve felsefesini oluşturan bir öğretim modeli olmalıdır. Bu anlayışın dinamik gücü için benzeri araştırmaların sürdürülebilir çalışmalar olarak görülmesi ve desteklenmesi temennisi ile ...

Kaynakça

- Akyüz, Y. (1994). Türk eğitim tarihi (başlangıçtan 1993'e). Kültür Koleji yayını, İstanbul, s. 329; Faik Reşit Unat, "İlk, orta, yüksek tedrisatımızın on senelik bilançosu", fikirler, sayı 100 , 29 t. ev. 1933, s. 3-36.
- Alkan, C. (1984). "Dünyada ve Türkiye'de Eğitim Alanında Eleman Yetiştirme Yaklaşımları". Eğitim bilimleri sempozyumu, 5-6 Nisan, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi yayınları, No: 136, 1984.
- Akyun, İ. İstatistiklerin manidarlığı ve örneklem. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi yayını. 1983.
- Arıcı, H. (1981). İstatistiksel yöntemler ve uygulama. Ankara. Hacettepe Üniversitesi yayını.
- Avşar, N. G. (2007). Türkiye milli eğitim sisteminde 1963-1980 ile 1980-2006 yılları arasında öğretmen yetiştirme ve atama politikalarının değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bir Üniversite Adına Bir Diğer Üniversitede Lisans Üstü Eğitim Gören Araştırma Görevlileri Hakkında Yönetmelik. (1983, 16 Kasım). Resmi Gazete (Sayı 16223).
- Çankaya, Ş. (2007). Türk ve İngiliz Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması. Yüksek lisans tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi.
- Çetinsaya, G. (2014). Büyüme, kalite, uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası, 2. b., Eskişehir, s. 128.
- Dilaver, H. H. (1994). Türkiye'de öğretmen yetiştirme ve istihdam şartları. (1. baskı). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları no: 2775.
- DPT (2009). Dokuzuncu Kalkınma Planı. (2007-2013). Resmi Gazete, sayı: 26215.
- Ergün, M. (1982), Atatürk Devri Türk Eğitimi, A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi yayınları, Ankara. s. 68-87.
- Ertürk, S. (1982). Eğitimde program geliştirme. Ankara: Yelkentepe yayınları: 4.
- _____. (1986). Türkiye'deki bazı eğitim sorunları üzerine düşünceler. Gül Yayınevi yayını. Ankara.
- Karagözoğlu, G. (1992). "Hümanist Öğretmen". Milliyet Gazetesi. 30 Eylül.
- _____. (1987). "Yükseköğretime geçişte öğretmenlik mesleğine yönelme". "çağdaş gelişmeler ışığında Türkiye'de eğitim fakültelerinin yeri ve rolü".uluslararası sempozyumu. 17-19 Kasım 1986. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Özel sayı: 2. Ankara. ss. 34-46.
- Karasar, N. (1976). Araştırmalarda rapor hazırlama yöntemi. Ankara: Pars Matbaacılık ve Ambalaj Sanayii yayını.
- Kavcar, C. (1987). "Yüksek öğretmen okulunun öğretmen yetiştirmedeki yeri". "öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının dünü-bugünü geleceği sempozyumu". 8-10 Haziran 1987, Tebliğler. G.Ü.

Gazi Eğitim-Teknik Eğitim Fakülteleri, Ankara, ss.7-8.

Kaya, Y. K. (1984). İnsan yetiştirme düzenimiz: politika-eğitim-kalınma, (4.basım). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Döner Sermaye İşletmesi Tesisleri.

Minaslı, E. (2009). Fen ve teknoloji dersi maddenin yapısı ve özellikleri ünitesinin öğretilmesinde simülasyon ve model kullanılmasının başarıya, kavram öğrenmeye ve hatırlamaya etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Öğretim üyesi yetiştirme programı (ÖYP) tarihçesi ve bugünkü durumu (T.Y). Yüksek Öğretim Kurulu resmi web sitesi. <http://www.yok.gov.tr/web/oyp/oyp-tarihce>. (Erişim tarihi: 12.03.2018).

2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun. (1983, 3 Mart). Resmi Gazete (Sayı 18228).

2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında 3.07.1992 Tarih ve 3837 Sayılı Kanun. (1992, 3 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı 21281).

Turgut, F. (1987). "Eğitimde lisansüstü eğitim". "Çağdaş gelişmeler ışığında Türkiye'de eğitim fakültelerinin yeri ve rolü" uluslararası sempozyumu. 17-19 Kasım 1986. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, özel sayı: 2. Ankara, ss. 711-722.

Ünal, G. (2005). Fen öğretiminde derinliğine öğrenme: "basınç" konusunda modelleme. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Yıldırım, M. A. (2010). Tanzimat döneminde meslek okulları. Doktora tezi 2010 <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden alınmıştır.

YÖK, (2007). Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi, [online]: http://www.yok.gov.tr/duyuru/yok_strateji_kitabi.pdf adresinden 10 Ağustos 2015 tarihinde indirilmiştir.

Yükseköğretim Kanunu (2547 S.K. 9". (1981, 6 Kasım), Resmi Gazete (Sayı 17506)

Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (41 Sayılı K.H.K.). (1982, 20 Temmuz), Resmi Gazete (Sayı 17760).

YÖK, Lisans Üstü Eğitim-Öğretim Enstitülerinin Teşkilât ve İşleyiş Yönetmeliği. (1983, 3 Mart), Resmi Gazete (Sayı 17976).